

Om finanslovsforliget

I september fremsatte regeringen deres forslag til finanslov. Det indeholdt især et hav af nedskæringer.

Finanslovsforliget tager **udgangspunkt** i dette forslag. Hvis der ikke står noget i forliget gælder regeringens forslag uden ændringer. Hvis der afsættes et beløb i finanslovsforliget betyder det ikke (nødvendigvis), at der kommer flere penge til et område. Det kan bare betyde, at nedskæringen bliver mindre end det, regeringen foreslog. I dette notat prøver jeg at se tingene i sammenhæng – altså den samlede nedskæring eller forbedring på de forskellige områder.

Man kan læse om finanslovsforslaget her: <http://www.fm.dk/publikationer/2015/stramme-rammer-klare-prioriteter>, og vil man gå i detaljer kan man søge i det her <http://www.oes-cs.dk/bevillingslove/docshelf?shelf=ff116b> (men det er ikke altid nemt at læse).

Man kan læse finanslovsforliget her <http://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2015/11/aftale-om-finanslov-2016> og mere om alle skatteforslagene her <http://www.skm.dk/aktuelt/nyheder/2015/november/finanslov-letter-skatter-og-afgifter-til-borgere-og-virksomheder-med-4-mia>

Overordnet set

Der er tale om et orgie af unødvendige skatte- og afgiftslettelser, der helt overvejende tilfalder de velstillede, mens der samlet set skæres i kernevelfærden¹, når man ser bort fra sundhedsområdet. Der tages masser af penge fra de fattigste, både i Danmark og i verden, og klima- og miljøudfordringen bliver forværret.

Regeringen har valgt at stramme den økonomiske politik mere end nødvendigt, og den har sammen med de tre andre blå partier valgt at prioritere lavere skat – til de bedst stillede – over velfærd, hvor vi kommer til at se en meget lav vækstrate. Langt under de 0,8 pct., som DF stillede i udsigt – men det præcise tal er ikke gjort op endnu.

Ældre

DF er meget stolt af deres ”værdighedsmilliard” til de ældre, men reelt er der bare tale om, at den øremærkede ældremilliard, som rød blok indførte, og som regeringen afskaffede i aftalen om kommunernes økonomi for 2016, er genopstået under et nyt navn.

Samtidig kommer der så mange flere ældre fra 2015 til 2016, at et uændret serviceniveau vil koste kommunerne ekstra 0,9 mia. kr.².

De ældre får samtidig kniven i form af lavere boligstøtte. Der spares 90 mio. kr. i 2016 stigende til ca. 500 mio. kr. i 2020. Der vil være enkelte ældre med lav indkomst, der får lidt mere, men samlet set en kraftig nedskæring. Særligt problematisk er, at boligstøtten til ældreboliger begrænses fra 2021 (dog kun for nyanviste ældre) – teknikken er ikke beskrevet, men det vil betyde, at fattige ældre vil få meget svært ved at få råd til de ældreboliger, som de har brug for. Det har DF altså skrevet under på.

¹ Kernevelfærd forstået som ældre, børn, uddannelse, social indsats og sundhed

² Forstået således, at hvis udgiften til fx hjemmehjælp pr. person i en bestemt alder er konstant (renset for pris- og lønstigninger), stiger den samlede udgift med de nævnte 0,9 mia. kr.

Kommunernes samlede økonomi

Kommuneaftalen betød samlet nedskæringer på ca. 0,5 mia. kr. i form af det såkaldte "omprioriteringsbidrag". Nu får kommunerne så værdighedsmilliarden. Det betyder, at de samlet set har 0,5 mia. kr. mere til rådighed til serviceudgifter i 2016 end i 2015. Det svarer ret præcist til hvad et samlet uændret serviceniveau koster³. Hvis kommunerne opprioriterer ældreområdet, er de derfor nødt til at skære ned på andre områder – fx daginstitutioner og skoler.

Samtidig har de borgerlige partier sagt ja til at lovfæste regeringens omprioriteringsbidrag, der indebærer yderligere kommunale nedskæringer på ca. 2,4 mia. kr. i 2017, 4,8 mia. kr. i 2018 og 7,2 mia. kr. i 2019. Det sker ved, at de stemmer for regeringens forslag til udgiftslofter for 2016-2019. DF har ganske vist sagt, at de er imod disse yderligere "omprioriteringsbidrag", men de stemmer for, og nøjes med at brokke sig lidt i udvalgsbetænkningen om forslaget. Det skal siges, at der ikke er tale om en endelig dom over den kommunale (og regionale) økonomi for 2017-2019, men der er tale om en markant svækkelse af KL og Danske Regioners forhandlingsposition i økonomiaftalerne for 2017.

Sundhed

Samlet afsættes med regionsaftalen og finansloven 2,4 mia. kr. til sundhedsområdet, hvoraf 1 mia. kr. går til stigende medicinudgifter. Der er på ingen måde tale om en særlig stor stigning – den gennemsnitlige stigning siden 2001 har faktisk været større. Finanslovsforliget indebærer nogle mindre omprioriteringer af hvordan man bruger de 2,4 mia. kr.

Uddannelse

Al uddannelse bliver ramt af omprioriteringsbidraget. Folkeskolen rammes via kommunernes omprioriteringsbidrag; gymnasier, erhvervsuddannelser og videregående uddannelser skæres direkte med 2 pct. årligt, således at der i 2019 er skåret med i alt 8 pct.⁴.

Dog tilføres erhvervsuddannelserne ekstraordinært 150 mio. kr. i 2016, men kun i 2016. Det betyder, at de ikke bliver ramt i 2016, men bliver ramt med fuld styrke i 2017-2019.

De frie grundskoler (privatskoler) får 120 mio. kr. ekstra, så tilskuddet sættes op til 73 %. Aftalepartierne har besluttet at undersøge muligheden for delegering af større kompetence til skolebestyrelserne og skoleledelserne. Det vil dog kræve en accept fra alle partierne bag skolereformen.

Politi

Politiet tilføres 0,9 mia. kr. i 2016. Der var dog teknisk lagt op til en nedskæring på i størrelsesordenen 0,5 mia. kr., så samlet set øges politiets bevillinger med noget under 0,5 mia. kr. i 2016.

Transport

Finanslovsforliget indebærer, at det statslige bidrag til Aalborg Letbane bortfalder. Om letbanen gennemføres alligevel vides ikke.

Rød blok og DF indgik i 2012 en aftale om at afsætte ca. 1,15 mia. kr. om året til bedre og billigere kollektiv transport. Af disse penge ville regeringen fjerne "bedre"-delen – ca. 0,5 mia. kr. om året. DF har fået disse penge tilbage (men det kunne de jo bare have gjort ved at stille forslaget i folketingsalen).

Regeringen har også sagt, at de vil have et "serviceeftersyn" af Togfonden (som omfatter timemodel, hastighedsopgraderinger, elektrificering etc.). Det har DF sagt ja til i finanslovsforliget. Om det er fordi DF lægger op til at bryde forliget om Togfonden, må tiden vise.

³ Fordi antallet af børn falder

⁴ Dette skal – lidt forenklet – forstås som udgiften pr. elev/studerende.

Regeringen har til gengæld gjort det billigere at købe biler i mellem- og luksusklassen, jf. nedenfor.

Klimaet og det grønne

Regeringen havde i deres finanslovsforslag fjernet en stribe tiltag, der skulle gavne klima og miljø. På trods af de konservatives ønske om at (igen) at være det grønne borgerlige parti, er der ingen af disse tiltag (eller andre grønne tiltag), der er kommet ind igen som følge af finanslovsforliget, der derfor næsten entydigt forværrer klima- og miljøproblemerne – det eneste nye grønne element er den grønne bolig-job ordning, som blev aftalt i sommeren med bl.a. SF.

På afgiftssiden er det også anti-grønt: NOx-afgiften nedsættes med 80 pct. på trods af, at NOx er skadeligt for såvel helbred som natur. Reklameafgiften indføres ikke. Og lavere afgift på biler trækker også i den gale retning – det er endda sådan, at de biler der får en lempelse typisk forurener mere end de små biler, der ikke får en lettelse.

Ulandsbistanden

beskæres dramatisk med 2 mia. kr. eller mere. Det er en anelse mindre end regeringen havde lagt op – de konservative har fået et figenblad, men er slet ikke i nærheden af de 0,8 pct. af BNI⁵, som de havde lovet at stå fast på: Forliget ender på 0,71 pct. frem for regeringens forslag om 0,70 pct.

Regeringen henviser til FN's gamle mål om 0,7 pct. – men glemmer at FN's mål er *mindst* 0,7 pct. Hertil kommer, at Lars Løkke gentagne gange har lovet, at klimabistand skal være ekstra (additionelt), og det løfte har han nu brudt.

Og det er endnu værre. Den officielle opgørelse af ulandsbistand omfatter udgifter til asylansøgere det første år de er her i landet. Sådan har det været længe, men det nye er at disse udgifter er vokset dramatisk. Det betyder, at den reelle udviklingsbistand skæres yderligere – måske 1,9 mia. kr. (Da SF var med til at lave finanslov for 2015 havde vi samme udfordring, men det lykkedes at løse størstedelen af udfordringen ved at øge rammen for ulandsbistand).

Markante nedskæringer på kontanthjælp og integrationsydelse

Finanslovsaftalen knæsætter det såkaldt moderne kontanthjælpsloft og andre stramninger af reglerne angiveligt for at få flere i arbejde – men regeringen tror åbenbart ikke selv på det, fordi de håber at det skaber beskedne 700 job (på sigt), mens de henviser 10.000-vis af økonomisk dårligt stillede mennesker, ikke mindst børn, til endnu strammere budgetter, og i alt for mange tilfælde direkte fattigdom.

Integrationsydelsen, der gælder for personer, der har været i landet i mindre end 7 år i de sidste 8 år udvides til at gælde med tilbagevirkende kraft.

Fra 2017 har Løkke lovet at pengene fra disse fattigdomsydelser skal bruges til at lette skatten i bunden. Der bliver til noget, der ligner en ekstra pose slik om måneden.

Andre nedskæringer

Der skæres på en række andre områder – fx arbejdstilsynet, arbejdsmarkedspolitikken, studerendes transporttilskud og forskningen. SF er med i forskningsforliget, men i forligsteksten står klart, at vi – og andre partier – tager afstand fra den stærkt beskårede forskningsramme.

⁵ Ulandsbistanden måles som en procentandel af noget, der hedder BNI. Det er et mål for landets samlede indkomster og ligger ret tæt på det mere kendte begreb BNP.

Konsekvent skæv fordelingsvirkning

Der er helt systematisk tale om, at de bedst stillede får gevinster og omvendt:

- **Registreringsafgiften** lettes. Det er til størst fordel de bedst stillede, både fordi de oftere har bil, oftere 2 biler og oftere dyre biler, og fordi de billigste biler (som dem med små indkomster er henvist til) ikke bliver billigere.
- Fastfrysningen af **grundskylden** (ejendomsskatten) er også til klart mest gavn for de bedst stillede. Lejerne bliver snydt (grundskylden fastfryses **ikke** for udlejningsejendomme, og derfor er heller ikke en indirekte effekt i form af mindre huslejestigning), og det er de bedst stillede, som betaler mest i grundskyld, og derfor får størst glæde af fastfrysningen
- Der lægges til meget store lempelser for ejere af virksomheder – herunder ikke mindst en lille gruppe af i forvejen (typisk) velstillede arvinger, der får en skattelettelse på 1 mia. kr./år, når den er fuldt indfaset i 2020. (Kan sammenlignes med, at der kun var villighed til at bruge 300 mio. kr./år på at lappe på dagpengesystemet)
- Skattefrihed for **individuelle** medarbejderaktier (typisk højtlønnede)
- **Kontanthjælpsmodtagerne** som der i bunden af indkomstpýramiden skæres som nævnt hård.

En overblik over alle skatte- og afgiftslettelser kan som nævnt fås her:

<http://www.skm.dk/aktuelt/nyheder/2015/november/finanslov-letter-skatter-og-afgifter-til-borgere-og-virksomheder-med-4-mia>

Man skal være opmærksom på, at der er to typer tal i oversigten over skatteforslagene:

- **Umiddelbar virkning:** Er det der kommer mindre ind i fx registreringsafgift ved **uændret** bilsalg. Samlet set giver den opgørelse lettelser på 3,9 mia. kr. i 2016.
- **Provenu efter tilbageløb og adfærd:** Er regeringens skøn for hvordan de offentlige finansier samlet set bliver påvirket – fx betyder lavere registreringsafgift, at der købes flere biler, hvilket giver penge i statskassen. Angiveligt betyder det også, at flere vil arbejde mere, og det giver også indtægter. Denne opgørelse giver et provenutab på 2,3 mia. kr. (Dette er inklusive 0,4 mia. kr. til grøn bolig-job ordning).